

Tulevaisuusvaliokunta

10.4.2025

Asia: WWF Suomen lausunto koskien asiaa "VNS 7/2024 vp Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta"

Teema: Ylikulut

WWF Suomi kiittää lausuntomahdollisuudesta ja lausuu seuraavaa.

Agenda2030-toimintaohjelman toimeenpanoa on vahvistettava kansallisella luonnonvarasopimuksella sekä luonnonvarojen käytön haittojen hinnoittelulla

Tiivistelmä:

- Agenda2030-toimintaohjelman on mahdollista toimia kansallisena kestävän kehityksen kompassina. Ongelmana on, että mahdollisuus suunnan näyttämiseen jää pitkälti hyödyntämättä.
- Vain 28 maata maailmassa toimii Suomea haitallisemmin koskien globaalia kestävää kehitystä. Luonnonvaratuottavuuden näkökulmasta ruotsalaiset tienaa kaksi euroa sillä luonnonvaramäärällä, jolla suomalaiset tienaa vain yhden euron, ja ero kasvaa. Yli kolmikymmenvuotisesta kestävän kehityksen toiminnan ja toimikunnan historiasta huolimatta tilanne on edelleen tämä. Mikä avuksi?
- WWF ehdottaa ratkaisuksi kansallista luonnonvarasopimusta.
Luonnonvarasopimus voidaan nähdä signaalina yrityksille ja yhteisöille siitä, mille tasolle heidän luonnonvarojen käyttönsä tulisi pidemmällä aikavälillä asettua. Luonnonvarasopimusprosessi voi olla keskeinen tekijä kansainvälisen luontopaneelin IPBESin tiedeyhteenvedon tunnistamien kestävän kehityksen haasteiden ratkaisemiseksi.
- Luonnonvarasopimus tuottaisi suomalaiselle yhteiskunnalle kykyä keskustella ja luoda tulevaisuutta, jossa ei ylikuluteta luonnonvaroja. Tämä on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa voimakkaampi sääntely ja kehittyneemmät vapaaehtoiset keinot ovat välttämättömiä luontokadon pysäyttämiseksi ja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.
- Siirtymä kestäviin, yhden maapallon mukaisiin toimintamalleihin vaikuttaa voimakkaasti myös elinkeinoelämään ja rahoitusmaailmaan. Vastuullisimmat yritykset hyötyvät vahvemmassa ympäristöpolitiikasta. EUn yritys vastuusääntely vaatii yrityksiltä ilmastosiirtymäsuunnitelmien tekemistä sekä kehottaa luontosiirtymäsuunnitelmien tekemiseen. Euroopan keskuspankki on ottanut ilmasto- ja luontoriskit yhdeksi pankkivalvonnan kolmesta prioriteetistaan, koska

on tunnistanut kestävämmien liiketoimintamallien jatkamisen riskiksi myös talouden vakaudelle.

- Keskeinen konkreettinen politiikkatoimi luonnonvarojen ylikulutuksen purkamiseksi on **luonnonvarojen käytön haittojen hinnoittelu**. Luonnonvarojen käytön haitoilla ei ole käytännössä hintaa, mikä kannustaa tuhlailevaan luonnonvarojen käyttöön eikä palkitse yrityksiä ja toimijoita, jotka toimivat luonnonvaroja säästäen. Puolet suomalaista suhtautuu myönteisesti siihen, että luonnonvarojen käytön haitoille asetettaisiin hinta, vaikka se vaikuttaisi arjen kustannuksiin.

Lausunto kokonaisuudessaan:

Agenda2030-toimintaohjelman on mahdollista toimia kansallisena kestävä kehityksen kompassina. Vaikka toimintaohjelman suora vaikuttavuus on heikkoa ja SDG-tavoitteiden saavuttaminen riippuu pääasiassa lukuisten politiikkaosa-alueiden ja -prosessien ratkaisusta sekä niihin osoitetuista resursseista, toimintaohjelman asema kestävä kehityksen suunnan näyttäjänä on tärkeä. Myös Kestävä kehityksen toimikunnalla ja kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumuksella ”Suomi jonka haluamme 2050” on kestävä kehityksen ohjaamisessa keskeinen rooli. Lisäksi hallitusohjelmassa hallitus on sitoutunut kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen ja esimerkiksi kansainvälisen kaupan selonteossa kestävä ratkaisut nähdään välttämättöminä. YK:n luontosopimuksen toteuttamisen yhteydessä Suomi on myös sitoutunut [Mainstreaming Champions Groupiin](#), mikä velvoittaa toimimaan edelläkävijän lailla.

Ongelmana on, että Agenda2030-toimintaohjelman mahdollisuus suunnan näyttämiseen jää pitkälti hyödyntämättä. Toimintaohjelmassa kestävyysmurroksen vaatima siirtymä jää lähes huomiotta. Puhtaasta siirtymästä puhuttaessa viitataan enimmäkseen energiasiihtymään, joka on välttämätöntä ilmastomuutoksen torjumiseksi, mutta kestävyysmurros on kokonaisuudessaan paljon laajempi ja perinpohjaisempi muutos yhteiskunnassa.

Toimintaohjelma ei näytä auttavan juuri millään tavalla ekologisen kestävyys saavuttamiseen Suomessa eikä muille maille aiheutettujen kielteisten ulkoisvaikutusten hillinnässä. Valtioneuvoston selonteon mukaan ”Suomen toiminnan kielteiset ulkoisvaikutukset ovat merkittäviä – Suomi sijoittuu vertailussa sijalle 139/167. Kielteisiä ulkoisvaikutuksia arvioitaessa Suomen haasteita ovat muun muassa tuontimme muualla maailmassa aiheuttamat ilmasto- ja typpipäästöt sekä metsäkato.” Mainitut kielteiset ulkoisvaikutukset mittaavat maan positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia muiden maiden kykyihin saavuttaa kestävä kehityksen tavoitteet¹. Toisin sanoen, vain 28 maata maailmassa toimii Suomea haitallisemmin koskien globaalia kestävä kehitystä. Lisäksi on syytä kiinnittää huomiota Suomen kansantalouden ”ekotehokkuuteen”, eli luonnonvaratuottavuuteen. Eurostatin [resurssitehokkuustilastoista](#) selviää, että sillä

¹ <https://dashboards.sdgindex.org/rankings/spillovers>

luonnonvaramäärällä, jolla Ruotsissa tuotetaan kaksi euroa, tuotetaan Suomessa vain yksi. Erityisen huolestuttavaa on, että tämä ero on vain kasvanut 2000-luvulla. Yli kolmikymmenvuotisesta kestävästä kehityksen toiminnan ja toimikunnan historiasta huolimatta tilanne on edelleen tämä. Mikä avuksi?

Kokonaisuus on luonnollisesti monimutkainen, mutta asiaa voi melko tyydyttävästi tiivistää kolmeen keskeiseen haasteeseen: 1) valtasuhteet, 2) tavoitteisiin nähden riittämätön politiikka ja toimimattomat instituutiot, sekä 3) luonnonvarojen ylikulutus. Nämä mainitut haasteet ovat tiivistelmä viidestä keskeisestä kestävästä kehityksen haasteesta, jotka kansainvälisen luontopaneelin IPBES on tunnistanut tuoreessa Kestävyysmurros-raportissaan. Suomen Luontopaneeli on suomentanut raportin [pääviestit](#)².

WWF ehdottaa ratkaisuksi **kansallista luonnonvarasopimusta**. Luonnonvarasopimus voidaan nähdä signaalina yrityksille ja yhteisöille siitä, mille tasolle heidän luonnonvarojen käyttönsä tulisi pidemmällä aikavälillä asettua. Hyvin suunniteltu ja toteutettu luonnonvarasopimusprosessi mahdollistaa valtasuhteiden käsittelyn oikeudenmukaisella tavalla, luo pohjan riittävien poliittisten tavoitteiden asettamiseen ja instituutioiden uudistamiseen. Luonnonvarasopimusprosessi voi olla keskeinen tekijä IPBESin tiedeyhteenvedon tunnistamien kestävästä kehityksen haasteiden ratkaisemiseksi.

Ehdotus luonnonvarasopimukseksi ei ole uusi. Kestävästä kehityksen asiantuntijat esittivät ajatuksen esimerkiksi Kiertotalouden edistämishjelman arvioissa. Tämän inspiroimana WWF:n tavoitteena oli luonnonvarasopimuksen saaminen osaksi vuonna 2021 valmistelussa ollut Kestävästä kehityksen toimikunnan Agenda2030 tiekarttaa³. Tällöin erityisesti luonnonvara-alojen edunvalvonta tyrmäsi ehdotuksen. Tämä vaikuttaa olevan selvä esimerkki IPBESin tiedeyhteenvedon mainitsemista, kestävästä kehityksen toteutumisesta ehkäisevistä haasteista koskien valtasuhteita.

Luonnonvarasopimus tuottaisi suomalaiselle yhteiskunnalle kykyä keskustella ja luoda tulevaisuutta, jossa ei ylikuluteta luonnonvaroja. Tämä on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa voimakkaampi sääntely sekä kehittyneemmät, vapaaehtoiset keinot ovat välttämättömiä luontokadon pysäyttämiseksi ja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Ilman toimivia ekosysteemejä ja vakaata ilmastojärjestelmää ei ole nykyisen kaltaista hyvinvointia. Lisäksi YK:n luontosopimus (Kunming Montreal Global Biodiversity Framework) edellyttää luonnonvarojen ylikulutuksen vähentämistä kestäväälle tasolle (tavoite 16). Tämän tavoitteen tulisi heijastua myös valmistelussa viipyneeseen kansalliseen biodiversiteettistrategiaan.

Siirtymä kestäviin, yhden maapallon mukaisiin toimintamalleihin vaikuttaa voimakkaasti myös elinkeinoelämään ja rahoitusmaailmaan. EU:n yritys vastuusääntely vaatii yrityksiltä ilmastosiirtymäsuunnitelmien tekemistä sekä kehottaa luontosiirtymäsuunnitelmien tekemiseen. Vaikka EU:n yritys vastuusääntely kohtaa

² s. 44, kohta KM4

³ WWF:n täydentävä [lausuma](#) koskien Agenda2030-tiekarttaa

hidasteita nykyisen komission omnibus-käsittelyn myötä, tieteellisen tiedon osoittama muutoksen kiireellisyys vain voimistuu ja muut instituutiot ottavat askeleita eteenpäin. Esimerkiksi Euroopan keskuspankki on ottanut ilmasto- ja luontoriskit yhdeksi pankkivalvonnan kolmesta prioriteetistaan, koska on tunnistanut kestävämmien liiketoimintamallien jatkamisen riskiksi myös talouden vakaudelle.

Valtionvarainministeriö toteaa ilmasto- ja luontostrategiassaan, että se voi ohjata verotuksen ja rahoitusmarkkinoiden sääntelyn avulla kansalaisten ja yritysten valintoja ilmasto- ja luontopolitiikan tavoitteiden mukaisiksi. Globaali yritysten luontoriskien ja niiden hallinnan raportoinnin kehikko TNFD kehittyä vauhdilla ja sen kattavuus laajenee jatkuvasti. Vastaava ilmatoriskien raportoinnin kehikko TCFD sekä ilmastosiirtymäsuunnitelmien pohjana olevat tiedepohjaiset päästövähennyslaskelmat (Science Based Targets initiative, SBTi) ovat jo käytännössä globaaleja standardeja. Vastuulliset yritykset voivat tuskin välttää jatkossa kysymystä siitä, mikä on niiden siirtymäsuunnitelma kohti yhden maapallon mukaisia liiketoimintamalleja. Miten julkiset toimijat voivat tässä auttaa?

Jos mietitään esimerkiksi liiallisten hakkuiden roolia Suomen metsien hiilinielujen romahtamisessa ja kuinka hakkuiden rajoittaminen on käytännössä välttämätöntä ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamiseksi, kansallisen luonnonvarasopimuksen tuottama näkemys olisi hyödyksi haasteiden ratkaisemisessa. Yritykset olisivat valmiimpia ohjaamaan omaa toimintaansa yhden maapallon mukaiseksi. Luonnonvarasopimus loisi myös pohjaa tarvittavien poliittisten ohjauskeinojen asettamiselle. Vastaava tilanne on esimerkiksi ravitsemussuosituksia huomattavasti korkeamman lihankulutuksen aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittojen kohdalla, joiden ratkaisemiseksi sääntelyä ja instituutioita on välttämättä kehitettävä.

Valtioneuvoston selonteossa todetaan, että ”Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa korostetaan sitä, että Suomi on vahva demokratia, jossa kansalaisten yleinen luottamus julkisiin instituutioihin on korkealla.” Hallitus on tehnyt lukuisia valintoja, jotka heikentävät kansalaisten luottamusta julkisiin instituutioihin kestävä kehityksen mukaisen ekologisen kestävyys toteuttajana. Esimerkkejä ovat muun muassa toimet ilmastolain mukaisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi, valmistelussa viipynyt biodiversiteettistrategia sekä vanhojen metsien suojellun tieteenvastaiset kriteerit. Kuten edellä nostimme esiin, IPBESin tiedeyhteenvetoon mukaan luontokadon pysäyttämisen yksi keskeisistä haasteista on toimimattomat instituutiot. Tämä koskee myös Suomea ja nykyisen hallituksen toimintaa. Sitä on mahdollista parantaa esimerkiksi aloittamalla kansallisen luonnonvarasopimuksen valmistelu.

Keskeinen konkreettinen politiikkatoimi luonnonvarojen ylikulutuksen purkamiseksi on **luonnonvarojen käytön haittojen hinnoittelu**. Puolet suomalaista suhtautuu myönteisesti siihen, että luonnonvarojen käytön haittoille asetettaisiin hinta, vaikka se vaikuttaisi arjen kustannuksiin. Asia selviää WWF:n loppuvuodesta 2024 teettämästä [kyselystä](#). Myös Kiertotalouden strategisen ohjelman [arviointin](#) ykkössuositus kiertotalouden vahvemmaksi edistämiseksi on kiertotalouden taloudellisten ohjauskeinojen kehittämisen käynnistäminen parlamentaarisenä työnä. Nykyisin luonnonvarojen käytön haitallisilla ulkoisvaikutuksilla ei ole käytännössä hintaa, mikä

kannustaa tuhlailevaan luonnonvarojen käyttöön eikä palkitse yrityksiä ja toimijoita, jotka toimivat luonnonvaroja säästäen. Hintasignaali on keskeinen ja puuttuva tekijä myös kiertotalouden edistämisessä, kuten kiertotalousohjelman arviointi toteaa.

Edellä mainitut WWF:n huomiot keskittyvät valikoituihin ekologisiin ja taloudellisiin näkökulmiin. Kansalaisyhteiskunnan näkemyksiä vetää laajemmin yhteen Fingo (Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry) omassa [lausunnossaan](#) ympäristövaliokunnalle 10.2.2025.

Maailman Luonnon Säätiö (WWF)
Suomen Rahasto sr.

Elina Erkkilä
suojelujohtaja

Jussi Nikula
suojelun neuvonantaja